

FEHÉRMEGYEI NAPLO

Helyben		Vidéken	
1 óra	1 K.	1 óra	1.50 K.
1 óra	3 K.	1 óra	4.50 K.
1 óra	6 K.	1 óra	9 K.
1 óra	12 K.	1 óra	18 K.

Megjelenik minden hétköznap este
8 órakor

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Szent István-ter 1.

Egyes szám: 4 fillér.
Hirdetés díjszabás szerint.

Felelős szerkesztő és lap tulajdonos: Baranyay Lajos.

IMÁDSÁGOS OKTÓBER.

Dr. Prohászka Ottokár
megyéspüspök pásztorlevele.

A világháború rányomja jegyét lelkünkre s annak minden megnyilatkozására is. A nagy idők érintésétől megszólal bennünk a lélek kínban s vágyban, aggodalomban s gondban; ha pedig az égre nézünk, alázatos s hő imádságban. — Katonáink kint a háttáron küzdenek s babért kötnék fegyvereinkre s dicsőséget hoznak a magyar névre; az alatt az itthonmaradtak is megteszik kötelességeiket, szívvel-lellekkel beleállnak a háborus munkába, melyben nem sebet vágnak, hanem gyógyítanak s feledtetni iparkodnak a háború okozta szenvedéseket.

Ebbe a hősiesség s másrészt áldott munkába beleáll imádságos lelkünknek békeakciója. Érzik, hogy szükség van rá s hogy nagy feladatot kell megoldania. Amely ösztinte lelkesüléssel küzdenek seregeink, — amely kötelességtudással s szíves készséggel veszi ki részét a háborus munkából a társadalom: oly bizalommal s forró szívvel emeli égre karjait a hívő, hogy a hadak Úrának harcai elmúljanak s a „békeesség fejedelmének” kegyelme vonuljon be köztünk.

Győzelemért s tartós békeért akarunk ismét s újult buzgósággal eszedezni.

Ez eszedésbe nem akarunk belefáradni; sőt minél több a baj s minél nagyobb érdekek forognak kockán, annál jobban s hevesebben akarjuk megostromolni az eget. S ime a szívek-lelkek ez ostromának megindítására jó alkalmul s buzdításul szolgál az egyházi év, a *Szent-Rózsafüzér közeledő vasárnapja*, mely eszünkbe juttatja mindazokat a fényes győzelmeket, melyeket a kereszténység Szűz Mária közbenjárására ellenségei fölött a multban aratott.

Egész október hónapban átmondjuk esténként vagy reggel a szentmisében a szentolvasót. — Elmondtuk azt más években is; de mennyivel időszerűbb ez az imádság

most, mikor annyi ellenség környez; mikor a világháború forgatagában állva, s gyöngeségünket érezve egy magasabb oltalom után nézni kényszerülünk, — annyit kell kérnünk, annyi vigaszt s erőt s támaszt, — mikor végre a világtörténelem fordulópontján egy szebb, igazságosabb s szentebb világ születését sóhajtuk meg s azt kérjük és várjuk is.

Ne szálljon meg most a csüggedés, — ne üljön el most a buzgalom, sőt ellenkezőleg imádkozunk s esedezünk s kiáltunk édes mennyei Anyához a századok hite s bizalma által belénk oltott kegyelettel, — azzal a gyermeked s ugyanakkor hősiesség lelkülettel, mely bajjal s kinnal szemben is azt hajtogatja magában: Mária, segített eddig, — Mária ezentul is megsegíti!

A világháború.

Az olasz harctér.

A tiroli határszakaszon több kisebb ütközet volt.

A Dolomit szakaszon a tüzérségi harcok nagy hevességgel tartanak. A karintiai arcvonalon tegnap este egy alpin csapat megkísérelte, hogy a Monte Peralbán vonalainkat áttörje. Nagy veszteségeket okozva vertük vissza ezt a támadást.

Ma zárul be az Olaszország elleni háború negyedik hónapja. Az olaszok ezalatt a négy hónap alatt nem szánták rá magukat nagyobb szabású harcra valóra, hanem csak egyes terepszakaszok ellen intéztek néha több hadosztályt tevő hadütközéseket. Mindhiába. Harevonalunk szilárdabban áll, mint valaha.

Románia.

Bratianu miniszterelnök vezetés alatt fontos minisztertanács volt, melyen a kormány tagjain kívül résztvett a kamara és a szenátus elnöke is. A miniszterek tanácskozása rendkívül beható volt. Bratianu miniszterelnök és Porubaru külügyminiszter a külpolitikai helyzetet ismertették. A hadügyminiszter Románia katonai intézkedéseit s terveit adta elő. A minisztertanács Bratianu megbizta, hogy sürgős jelentésben számoljon be a koronának a határozatokról és kérje a király hozzájárulását. Kimondták, hogy mielőtt az uralkodónak a végső döntést javasolják, új koronatanács összehívására fogják felkérni.

Dünaburg.

Az angol katonai körök Dünaburgot elesettnek tartják. A londoni értesülések szerint Dünaburgot osztrák és magyar harminc és feles mozsarak is lövik és a legnehezebb tüzér-

ségnek olyan hatása van, hogy azzal szemben tehetetlen a hősvédősereg és a kitűnő földcsinokok egész hálózata. Az orosz sereg már megkezdte a gyors visszavonulást Dünaburg eleste minden percében várható.

Bulgária.

A bolgár mozgósítás nagy aggodalmat keltett Nisben. A kormány most távolítja el Belgrádból a lakosságot és ugyanekkor a bolgár mozgósítás erős csapatokat helyez arra a másik határra, ahová a s-erb kormány szökött. A szerb miniszterelnök a mozgósítás miatt máris kérdést intézett a nisi bolgár követhöz, akitől azonban nem kapott igazi megnyugtató felvilágosítást. Athénben is hangulatot keltett Bulgária mozgósítása, amely ha nem is volt váratlan, mégis egy súlyos, befejezett tény elé állítja az entente és annak barátait. Bulgáriában ellenben le nem írható a hazafias lelkesedés. A lakosság ünnepli a bevonuló katonaságot, élteti a királyt és a miniszterelnököt és a nagyobb városok utcáin mindenütt falragaszok hirdetik a középhatalmak győzelmét. Kifejezettek nagy a török barátság is, egész Bulgária az erő önbizalmával és a tehetség és tudás lelkesedésével néz a legközelebbi jövő elé.

Orosz hadszíntér.

Az Ikva és a Styr mentén több helyen heves harcok fejlődtek ki. Így Novo-Pocajeztól délkeletre, két orosz támadást véresen visszavertünk. Egy ellenséges gyalogezred az Ikva torkolata közelében átjött Styren, de csapatunk ellentámadása elől nagy veszteségeket szenvedve volt kénytelen a keleti partra visszamenni.

Hindenburg serege.

Lennevadentől délnyugatra a harc még nem ért véget. Tegnap ellentámadásunk alkalmával 150 orosz elfogtunk.

Dünaburgtól nyugatra is sikerült az előretolt orosz állásba behatolnunk. 17 tisztet és 2105 főnyi legénységet elfogtunk és 4 géppuskát zsákmányoltunk. Az ellentámadásait a Dünaburgtól délnyugatra általán elfoglalt vonalak ellen visszautasítottuk.

Lipót bajor herceg serege.

Wolowkától nyugatra elfoglaltuk az oroszok állását. 13 tisztet és 380 főnyi legénységet fogtunk el és 2 géppuskát zsákmányoltunk.

Miért nincs arányban az orosz foglyoknál a tisztok és a legénység száma?

Ennek két magyarázata van. Az egyik, mely fogolyvallomásokra támaszkodik az, hogy az orosz tisztok cserében hagyják csapataikat és az orosz tisztikar nem teljesíti kötelességét. Tény az, hogy az orosz tisztok nagyon különbözők. Van a fogoly tisztok között analfabéta is. Ez is arra vall, hogy az orosz hadsereg tisztihányban szenved és e miatt kénytelen a tisztikarba képzetlen elemeket felvenni és emiatt kell az orosz tiszteknek felsőbb parancsra a kritikus momentumokban szaladni. Hogy azonban még sem gyávák, ez kiderül az orosz veszteségkimutatásokból, melyek nagyon sok megsebesült és elesett tisztet tüntetnek fel; ebből arra is lehet következtetni, hogy az oroszok a visszavonulásnál a sebesült tiszteket mindig magukkal szállították, míg a sebesült legénységet kénytelenek voltak a győzőkre bízni. Ez a kontingens ott szerepel a mi fogoly kimutatásainkban.

A másik magyarázat éppen az, hogy az orosz hadseregnek nincs elég tisztje. Könnyű Oroszországnak milliós hadseregeket felállítani, de nehéz hozzá elegendő tisztet találni. Ebben nyilvánul főképp, a háború szempontjából Oroszország kulturális elmaradottsága. És az orosz hadseregnek a tisztihány nagyobb baj, mint esetleg minálunk volna. Az orosz hadseregben, ugyanabból az okból, kevés az altisztii hivatásra alkalmas is: A magyar fiúk közül akarmelyikre bízunk altisztii vezényletet, ő tudja, hogy mit kezdjen és akar is. Persze azért a tisztihány nálunk is baj volna, de nem olyan,

mint az oroszoknál. Ott, ha nincstiszt a közelben, a legénység nem tud, de nem is akar egyebet, minthogy megadja magát. Az oroszok visszavonulásánál, mikor a keretek felbomlottak, a fegyelem kényszerre lazult, ez az ösztön aztán bőven érvényesülhetett.

A katonák meleg ruhája.

Meleg ruhát, téli ruhát kér a hadvezetőség a katonák számára. Mint tavaly ilyenkor. Az ország szívében kopogtatnak és zárva ez idén sem maradhat ez a sziv, a mely áldozott vért és könnyet.

Az északi és déli harcokban a hősiességet gyakorló fiainknak újra szükségük van melegebb öltözékre, ruhaneműekre, amelyek őket megóvják a tél kegyetlen tépő, fagyasztó hidege ellen, a fagy ellen, amely gyakran tragikus a csatázó katonára. Magas hegyek bércein ott állnak a mi fiaink és nem lehet biztosan tudni, hogy mikor kerülnek le azokról.

A hadjárát mult téli tapasztalatai alapján megállapították, hogy hősiességen küzdő katonáink a hadvezetőség részéről mindennemű meleg ruházzal el vannak látva, de mindazonáltal a közönség áldozatkészsége részéről a következő adományok ismételtén kívánatosak még a hadvezetőség által nyújtott kincstári felszerelés kiegészítésére:

Gyapjufonálból készítenendő volna:

Sál, circa 250 cm. hosszú, 25

cm. széles legyen, a fül és a nyak betakarására.

Érmelegető, 80 cm. hosszú, oldalnyílással, a hüvelkujj számára.

Kötött térdvédő, 43. cm. hosszú, közepén megfelelő kidudorodással a térdkalács számára.

A közéletmezési bizottság Budapestén.

Hosszu, keserves vajadás után a közéletmezési bizottság elhatározta, hogy felmegy Budapestre s személyesen fogg eljánni az illető faktoroknál, hogy a városban a közéletmezés terén, különösen a liszt-nél érezhető anomáliák végre megszünjenek.

A közéletmezési bizottság a közönség lisztszükségletének biztosítása körül ugylászik alapos munkát végezt Budapestén.

A polgármester, dr. Kerekes Lajos főjegyző, Kovács A. Sándor és dr. Steiner Jákó közéletmezési bizottsági tagok csütörtökön beható és eredményes tárgyalást folytattak a Haditermény Részvénnyártaság az Első Budapesti Gőzmalomnál, hogy amennyire egyáltalán lehetséges, az évi lisztellátást biztosítsák.

Eljártak Vargha Gyula kereskedelmiügyi miniszteri államtitkárnál s ezen miniszterium közlekedési osztályánál, továbbá az államvasutak igazgatóságánál, hogy a jövőre elhárítsák azokat a bajokat, amelyek a liszt vasuti szállításánál jelentkeztek s amelyek következménye volt, hogy a város területén napokon át nem volt liszt.

A belügyminiszteriumban a város részére 1915/16. évre szükséges gabona, illetve lisztmennyiség engedélyezését kérték, s a kérelem teljes meghallgatást talált. A bizottság munkája mindenütt sikeres volt. Kellemes benyomást tett a küldöttség tagjaira az a szíves előkezesség és barátságos fogadtatás, amelyben Vargha Gyula államtitkárnál részesültek, aki kellemesen emlékezett vissza azokra a napokra, amelyeket Vörösmarty Mihály születése 100 éves fordulójának országos ünneplése alkalmából városunk falai között töltött s meleg üdvözlét küldte a város közönségének, teljes jóindulatáról biztosítva bennünket.

A közéletmezési bizottság tehát mint aki jól végezte munkáját, úgy érkezett haza. Reméljük, hogy az eredmény igazolni fogja.

Tizenhetes honvédeink harcaiból.

Alapos menetelés után, szeptember elsőjén értünk Turanyba. Az idő későre járt már, tíz óra volt, mikor végre elértünk a számunkra kijelölt helyre Konyhák nagyon lemaradtak, így hiába szertünk volna enni, erről az örömről le kellett mondani. Az egész napi menetelés kifárasztott mindannyunkat, bizony egyikünknek sem volt kedve valami jobb alkalmatlanság, mondjuk egy paja vagy más hasonló után nézni, tehát megeledtünk azzel az étéggel, melyet a jó izsteni számunkra, lefeküdtünk a földön. A fáradtság csakhamar álomba ringatott. Hajnali 3. órakor felvertek bennünket, hogy ezredünk megkezdje az azonnali menetelést Mikolajow felé, és ott a hídtt erődítményeket szállja meg.

Felébredéskor vettem észre, hogy fádom és vizes vagyok, így szerettem tudomást arról, hogy az éjjel eső volt és mi a csendes eső dacára is egész nyugodtan tudtunk aludni. A felkészesítés hamar megvolt, nosdás stb. luxus lett volna, hiszen eléggé megmosott bennünket az eső, mikor a nap felkelt, már javában rőtük az utat Mikolajow felé. Rozwadow előtt tartottunk pihenőt s azután egyhuzamban mentünk Mikolajowig. Ugy Rozwadow mint Mikolajow még lakott volt ezekben a napokban. Eset ugyan kevés volt mindegyikben, mert lakosságának lázas tevékenysége abban merült ki, hogy pakolt. Háromnegyed öt órakor értünk Mikola. jowba. A város főterén az ezred megállott és ekkor szétosztották

TÁRCA

Az elsüllyedt hajók sorsa.

Irtá: H. Jós József.

(Folytatás.)

Szálljunk le a mélyre a süllyedt hajóval. Az elmerült hajó sorsa függ attól, hogy mely tengeren süllyed-e el, hogy befedi-e a tengerfenék iszapja, minő anyagból épült, mennyire s mivel volt megrakva, mekkora léket kapott. Az elsüllyedt hajók rendszerint csak igen lassan mennek tönkre, nagyon érdekes változások révén. De gyorsan elenyésznek, ha a hullámvérés hatása éri a roncsot. A hullám vízszintes nyomása pl. a skót partokon uégzetméterenkint 34 tonna. Így érthető, hogy miért oly vastag némely parti övben lakó állat héja (osztiga), mert testének minden négyzetcentiméterén közel 30 kiló nyomást kell felfognia.

Figyeljük meg először a sekély tengerben elmerült hajót. Alig merül képzeletünk a hajóronccsal a habok közé, máris csodás világ kezd körülöttünk kibontakozni. 20–30 méter mélyben még érezzük a felszínen ringó hullámok hatását. Fokozatosan borongóbb

lesz a világosság, mert a fény sugarak színeit fokozatosan elnyelik a felső vízrétegek, az utolsónak maradt fény a hosszuhullámú vörös fényűsugár. A tenger eme rétegében, mintha vérben usznánk; lejjebb pedig, 400 méteren aluli vízrétegben teljes sötétség van, ott csak az állatok élő fénye világít, mely meg-megvillanó fényásvként surra az égbolt sötétéké taván.

A hajó süllyedésének időtartalma nagyon különböző. A kevésbé megterhelt hajó, ha fából van, legalább egy negyedóraig száll lefelé, míg 150 m. mélységbe jut. Ha a tengerfenék a süllyedés helyén nem szikla, hanem iszap, akkor az ilyen hajó nem ütdök erősen a fenékhez. Így sokáig épen marad, míg a tengervíz vegyi hatásai és a tengeri élőlények munkája szét nem szedik. A fahajók esetleg néhány száz évig is dacolhatnak az enyészettel és ott állnak a mélyben csodálatosabban felékesítve, mint azok a repkényekkel és mohhal diszített ősi romok, melyekre a szirti sas rak fészket és melyek a bércek ormán dacolnak a századok viharával.

Mert a süllyedt hajó az élet sejtelmes világába merül. Ha követjük az utját, látjuk, hogy parányi mézsalgák s kovamoszatok, sok-

féle véglények megszámlálhatatlan mennyisége nyúzósg a vízben, sok helyen meg 2–300 méter hosszú hinárt himbál az áramlás. Az őserdőszerű óriásmozgatók közt fanstaktikus alakú halak, rákok, csigák bujkálnak egymásra leselkedve, vagy egymással játszadozva, aszerint, amint unszolja őket a két legerősebb ösztönük: az éhség és a szerelem.

A süllyedt hajó mellett csodálkozásszerűen elsurranó halak, lengő meduzák és tengeri liliumok, a fővénny szőnyegként borító virágállatok sem feledtetik el, hogy az élet bölcsőjébe s egyuttal temetőjébe szálltunk. A hajóroncs fenékre ért a csekély tengerben, hol voltaképpen a virágállatok tünderlitébe szállt. Itt még érvényesül sokszínű fényben a nap sugar. Ibolya, sötétzöld- és biborszínű florideák integetnek mindenfelől; piros és sárga, zöld meg rózsaszínű aktíniák pompáznak, a fővény tarka moh-féle növényekből szőtt szőnyeggel van takarva, melyet színes tengeri csillagok díszítenek. A kő darabokon, halkomon pedig: sokféle korallok polipjai nyújtogatják csillagalakú karjaikat.

A leszálló hajó agyonzuzza ugyan a fenékhez tapadt élőlényeket, melyek ki nem kerülhetnek a

roncs utjából, de a többi lény örömmel fogadja az elsüllyedt korlösszt, mert rakományában élelmet is szállít és nagy felületével kedvező települ szolgál. Az elsüllyedt hajóra hamarosan sok ezer kacslábu rák, szivacs, korall és puhatestű, — meg tuskébőrű állat telepszik. A korallok a roncsra települve szövőgetik ágasbogás vázaikat. A hajót hamarosan az állatelepeken kívül mészrétegek vonják be, melyeket a tenger élőlényei választanak ki. A felsőbb rétegekben kimult apró véglények, a foraminiferák és radiolariák helyeként hullanak alá, csodaszép mész- és kovapáncéljuk leszáll a hajóroncsra és beborítja azt.

De jönnek a hajóhoz nemcsak védő, hanem romboló állatok is. A furókagylók és tengeri sünök ezernyi lyukat, gödröt fúrnak a hajó faalkatrészeibe. Bár a hajót borító mészréteg mindig vastagabb lesz, mert a reá települt mészvázú lények újabb nemzedékei váltják fel rajta egymást, mégis előbb összeroppan a roncsnak összefuradt, elkorhadt, szétmállott belső váza. Így az enyészett nap-számosa az idő: bűvárharang és bűváröltözet nélkül elvégzi a mély-
ségekben is a munkáját...

Más sors vár a hajóra, ha mely-

SÖVEGJARTÓ vászonruhaza. Barátok épülete.

Nagy választék

fehér és színes barchetok karton, schiffon és damastból. Különléle vásznak, törölközők, abrosz, lepedők és zsebkendők-ből. Agy- és asztalterítők, szőnyeg- és matracszövetekből.

OLCSÓ
szabott árak.

az erődöket közöttünk. Az egész hídő négy elszigetelt erődítményből állott. Lissa Gora, Volda, Bukovina és Ulice. A nevekről már nem állók jót, mert az én ceruzával írt naplóm betűi most egy esztendő után eléggé elhomályosodtak és nehezen olvashatók.

Az első zászlóalj, a Lissa Gorai erődítményt szállotta meg, a 2-ikat Tomcsányi zászlóalj, 3-ikat a budapesti 1-ös honvédegyezred Békassy zászlóalja, (ezen zászlóalj ami 3-ik zászlóaljunk helyett, még a lembergi útközetekben is, hozzánk volt beosztva) a 4-ik erődítményt, ha jól tudom a 69-ik gyalogezred egy menetzászlóalja tartotta megszállva.

Mikor bevontunk Lissa Gorába, nagy meglepetésünkre földiekkel találkoztunk, t. i. ami munkássztagunk készítette ezt az erődítményeket. Már erősen alkonyodott az idő, így ugyancsak sietve kellett végigjárni a sok földalatti lövészárkot, hogy az elhelyezkedésről kellő időben birténhessen intézkedés.

Nem tagadom, ugyancsak kellemetlen érzés fogott el, mikor ott bujdostam először a földalatti lövészárkokban és kazamatákban. Egy pillanatra megfordult agyamban az a gondolat, ez a hely a mi temetőnk lesz és hát ilyen szerencse is csak minket érhet, hogy földiek assák meg a mi sírgödöreinket. Persze ma már sokkal inkább megszoktuk ezt a vakondéletet, mint semhogy ilyen gondolat az eszünkbe jutna. Három, Szammer és Szabó századosok szállottak meg az első vonalat, Tóth százada volt a tartalék. A földalatti barlangokban kintűnő fekvőhelyeket fedeztünk fel, be is rendeztük tüstént, és igazi főúri

tengeren sülyed a fenékre. A mély tengernek más a világa. Ott örök sötétség és hideg honol; 800 méter mélyben s azon alul már állandóan +2 fok hideg a víz. És a víznyomás ereje! Öt ezer méter mely tenger fenekén egy négyszögdeciméter területre 50000 kilogrammnál több súly neheztül. Mig a tenger színe csak a legkörünyomást viseli, vagyis négyzetcentiméterként egy kilogrammot, addig a 10 m. mélyben levő vízréteg a levegőn kívül a 10, m. magas vízoszlop nyomását — ami szintén egy légköri nyomással egyenlő — hordja. A nyomás tehát minden 10 m. vastag vízréteg után egy atmoszfériával növekszik; így a legnagyobb ismeretes mélységben, a Karolinák szigeténél levő árokban, hol a tenger 9636 m. mély, a nyomás meghaladja a 960 atmoszférát, vagyis négyzetcentiméterenkint 960 kilót. Ez a szám nem egészen pontos, mert a víz összenyomható s lajsulya a mélységgel együtt nő. A felületen 100 liter térfogatot elfoglaló víztömeg 9000 m. mélyben csak 95-8 literre terjed. Bár a víz összenyomhatósága csekély, mégis egy 9000 m. magas vízoszlop 190 métert veszít a magasságából a nyomás miatt. — A víz sűrűsége a mélységgel kapcsolatban növekedik, de csak kis mértékben mert a víz összenyomhatósága csekély. Épen ezért téves a régebbi vélemény, hogy a víz bizonyos mélységben oly sűrűvé s nehezzé válik, hogy ott akár az ágyugolyó lebeget benne.

(Folyt. köv.)

kényelemmel helyezkedtünk el. Pour Gyuszi, Tóth Béla, Stockinger Sanyi stb. laktunk egyúttal az egyik kazamatában. Mondanom sem kell, hogy az elmúlt, vtben töltött éjszaka után, ebben a földalatti barlangban talán nem is nagy képzeltetés kellett hozzá, hogy szinte kátylán képzeltük magunkat, és ahhoz mérten nagyon jól pihentünk. Szeptember 3-ika is elég kellemesen telt el. Legénységünk egy része pihent, a másik rész ásta tovább az összekötő földárkokat. N. N.

Háborus apróságok.

Az angol nők alkoholistessége.
A londoni bíróságok legújabb ítéletei igen gyakran nem valami fényes világot vetnek az angol nép erkölcsére, de kivált az angol nők alkoholistességére. Botránny okozó részegség miatt a nők eleni jelentésséek ott napi rendben vannak. A harcövezetben küzdő katonák feleségei ugyanis azt a tekintélyes hűdi segélyt, melyet a kormánytól kapnak, legújabbban főképen alkoholisták elvészére fordítják. A legérdekesebb azonban e dologban az, hogy nemcsak az alsóbb rétegekben fordulnak elő ilyen esetek, hanem még a hadba vonult tisztok családjában is. Így a legújabb londoni lapok beszámolnak egy tárgyalásról, melynek folyamán egy tisztnek feltűnően előkelő megjelenésű nejét ítélték el azért, mert az államőr részére kiutalt összegeket egyszerűen — elitta. Az ítélező bíró maga is ezt az esetet „nyílt botránny”-nak jelezte. Egy másik tárgyalás alkalmával pedig a beidéztet tanuk azt adták elő, hogy egy külvárosi utcában az összes asszonyokat részegen találák. — Így fest az angol nők hadialkoholmentessége.

A kedélyes huszár. Bognár János huszár, aki az északi harcövezetben van, a következő kedélyes tábori levelezőlapot írta egyik barátjának

— tudatom hogy nincs semmi bajom. Mindig nagyon jól mulatunk a mi kedves orosz barátainkkal. Csak az a kár, hogy mikor a csárdást húzzuk nekik, mindjárt hátat fordítanak és nem akad köztük fáncoz. Persze itt egy kicsit hangos a zene és nekik kissé gyenge a fülhagyójuk, azért nem szeretik ezt a zenét hallgatni. Irtnak ettől a muzsikától. A kedves kózikok elvezettek minket vörös ördögöknek, mert mindig akkor öleljük meg őket, mikor nem várják. Ők nem szeretik ezt az ölelgatést és mindjárt odább állanak, úgy hogy alig érünk a nyomukba. Mi természetesen nem hagyjuk annyiba a dolgot. Ha már egyszer kedvünk kerekedik egy kis barátság, hát utánunk iramodunk és a kardunkkal, meg a karabélyunkkal olyan csökököt osztogatunk a hátukra, hogy az örök éltig megemlegetik, ha ugyan azonnal nem menekülnek a Szent Péter oltalma alá. Azt mondják, hogy az éjszakák hidegek, mi erről nem tudunk semmit, mert ebben a kedélyes mulatságban mindenkor alaposan kimelegszünk. Az oroszt azonban kétszeresen leli a hideg.

Hogyan készülnek a Höfer-jelentések. A Höfer-jelentések magja naponta kora hajnalban a rajnonalban lát napvilágot: A századparancsnok a zászlóaljjal közli a fontosabb eseményeket. Ott már

négy század jelentése fut össze. A zászlóalj parancsnokai összegezik az eseményeket és továbbítják az ezredparancsnoksághoz, szószabint; minden pont, vessző, kötjel és pontosvessző továbbítása a telefonkezelő legszigorubb kötelessége. A „távmondati” leadói és fölvevői idejének óráját és percét, leadójának és fölvevőjének nevéit mindig érintkező átlomáson följegyzik. Az ezred, ahogy a zászlóalj beadták jelentésüket, újra összegezve, a hadosztálynak továbbítja. A hadosztályparancsnokság a hozzátartozó két dandár jelentéséhez a sajátját is hozzáfűzve, fölterjeszti a hadtesthez. A hadtest viszont a hadosztályok jelentéseit összegezi és a hadsereg parancsnoksághoz juttatva megadja az anyagot a Höfer-jelentés elkészítéséhez. Ott összpontosulnak a különböző hadseregek parancsnokságainak jelentései és Höfer altábornagy megírja a napi bullettinjét. Kiveszi a nagyobb, említésre méltóbb mozzanatokot és bizony sokszor egész hadosztályok napi élnykedését vagy egyáltalán nem, vagy csak pár szóban szerepelnek benne. És ez az egész, szín e végtelenség lasszó, létraszertűn és hatványozottan mind nagyobb csapattesteket érintő anyag összehordtan kerül föl Höfer altábornagy íróasztalára alig két óra alatt. A villany, a telefon talán ebben a háboruban mutatta meg igazán, hogy milyen gigászi átalakító erő lakozik bennük.

HIREK.

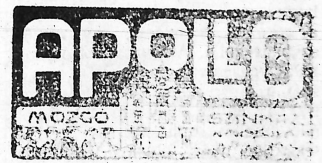
Napló.

Nap-nap mellett olvassuk, hogy nő a felvidéki községek újraépítéséhez szükséges pénzlap. A nagy nyilvánosság előtt örökítődik meg mindazok neve, ak'egy-egy házat'adnak a hájléktalanoknak ajándékba. A végszakadatlan sorok között mégsem akad egy sem, amely arról számolt volna be, hogy a magyar falvak lakossága a föld népe adott e valamit szerencsétlen testvéreinek... Hát adott. A falusi szövetkezetek rövid idő alatt száz-ezer koronánál nagyobb összeget hordtak össze, a gyűjtés még most is folyik, s megérjük megint azt a hőskölteménybe való való-ságot, hogy a paraszt a legkülönb ur ebben az országban. Vértik a hazájáért, földjének termése tartja el a nemzetet, a hadikölcsönök sorsa rajta fordult meg, adakozik... s mindezt nem nyereségért, provizóriáért, üzletért, de a magyar becsületből cselekszi... S amikor elgondolkozunk a magyarság-zivatáros zentendein, eszünkbe jut, hogy nem is olyan régen a szövetkezeteket majdnem az egész magyar sajtó üldözte. Akkor merkantilista érdekek miatt klerikális hajsának nevezték. Ma kiderül rólok, hogy csak keresztények, csak magyarok s épen ezért olyan becsületesek, ezért áldást hozó a munkájuk.

— **Katonai kiténtetés Dr. Vasady Balogh Gyula** — 69. gyalogezredbeli főhadnagyot újból a Sigmund Laudissal tüntették ki az ellenség előtt tanusított vitéz magatartásáért.

— **Hirlanda nővér temetése.** Megemlékeztünk arról a súlyos veszteségről, amely a Ferenc József nőnevelő intézetet érte Siger Hirlanda nővér halálával, aki hosszú éveize 'eken keresztül nevelte Székesfehérvár urileányait. Mint szerzetesnő mintaképe volt az Istennek szentelt életet élőknek, mint tanító-nevelő, ritkította párját. Szeretettel nevelt, szeretettel tanított, ez volt a titka az ő eredményes munkájának. Hogy mennyire szerették, mennyire tisztelték, meghatóan nyilvánult meg a temetésén, amelyen volt tanítványai, a város urileánytársaságának legnagyobb része megjelent. A tisztelget, a nagyrabecstülés a közönség sok százát hozta el a hosszú, imádságos munkás lélek utolsó ujjára, hogy még egyszer megtiszteltetést adnak annak, aki csak másokért élt, másokért fáradozott, aki gyermekeinknek nevelője volt. A temetésre, — melyen a katonai kórházak helybeli parancsnoksága is képviselte magát, mert a háborus mozgalmak óta a megboldogult is kivette részét a betegápolásból — a vidékről is sokan megjelentek, és a rend társaságai több kiküldöttel képviseltették magukat. Megható volt látni az Ipariskolai katonai kórház járnai tudó betegeit, kik szintén kivonultak a jó Hirlanda nővér temetésére, aki anny szeretettel, gyöngédséggel és fíradtságot nem ismerve ápolta sebesült fiainkat. Csütörtökön délelőtt 10 órákor a székesgyházban ünnepléses gyászmeze volt a megboldogult lelki üdvéért, amelyen az intézet növendékein kívül sokan vettek részt. A temetés délután 3 órakor volt. Az intézetek testületileg jelentek meg tanáraik vezetésével. A gyászszertartást Klauz György dr. apátkanonok végelte fényes segédlettel. Majd megindult a beáthatatlan menet a Kossuth-, Nádor-, Nagy Sándor- és a Palócai-utcaikon keresztül a Megváltóról nevezett temetőbe, ahol nyugalomra helyezték az irtalmas nővérek sírboltjában. Nyugodjék békében!

— **Balzhaz-ostélyek** a városi színházban szombaton és vasernap. Jegyek már valthatók a nappali pénztárnál és Krausz V. rona dohányszomszéjében.

Pénteken és szombaton,
szeptember hó-24 és 25-én:

RE. RIZ

SCHYLOCK A KRAKÓI BANKHÁZ.

Mimodráma 4 felvonásban.

Schildkrant Rudolf

művész filmalkatitása.

Remek kiegészítő műsor.

Előadások fél 7 és 9 órakor.

Katonai kitüntetések. Goldschmidt József örmester, Wolf Henrik, Dolles Vendel szakaszvezetők, Nith Henrik tizedes és Erlman Henrik 17-es honvédek beosztva a 19. honvédegyalogezredhez a bronz víztészégi éremmel lettek kitüntetve.

Dr. Prohászka Ottókar hadi árva háza. Ifj. Dieballa Györgyné született Müller Margit 300 koronát küldött Budapestről a Fejérmegyei Naplóhoz a Dr. Prohászka Ottókar hadiárva háza. Az ezen nemes és hazafiás célra hozzánk küldött szives adományokat Szőgyényi Marich Julia alapítványi hölgynek adjuk át, aki a hadiárva ház bizottságának tagja és a székesfehérvári mozgalmat vezeti.

Az élelmickek kivételének korlátozása. Hosszabb idő óta keserűen kell tapasztalnia a székesfehérvári fogyasztó közönségnek, hogy az élelmickekben hiány van a legszükségesebb, mindennapi élelmickeknek sem tudja beszerezni. Ezen élelemhiánynak egyik oka az, hogy a háború alatt a város piacának állandóan nagyszámú katonaságot kell eltartania, a másik pedig az, hogy sok élelmet kivisznek a közeli községekbe, ahol szintén katonaság tartózkodik. Sági Lajos rendőrfőkapitány most egy újabb intézkedéssel akarja elérni azt, hogy a közönségnek piaca legyen. Felhatalmazást fog kérni a miniszertől, hogy a vágó állatok, szárnyasok, tej, tejtermékek, tojásfélék kivételét korlátozhassa. Reméljük, hogy ezt a fontos kérelmet a miniszter teljesíteni fogja s megvédi a város közönségének érdekeit.

Kiskereskedők a városházán. A székesfehérvári kiskereskedőkkel Dr. Kerekes Lajos a közéleti bizottság elnöke, pénteken d. e. értekezletet tartott, amelyen főleg a lisztelosztás ügyét tárgyalták meg. A kiskereskedők ugyanis sérelmesnek tartják, hogy a lisztárúsítással csak egyes nagyobb kereskedőket bíztak meg. Kéri tehát, hogy a város mindnyájukat bizza meg a lisztárúsítás sal.

Nincs szüreti szabadság. A magyar szőlősgazdák országos szövetsége még a tavasszal feliratot intézett a honvédelmi miniszterhez, hogy a szőlőmunkások végzésére a bevonult katonaság egy részét szabadságolja. A tavaszi szőlőmunkák végzésére meglehetősen nagy számú legénységet szabadságoltak is, sőt egyes helyekre 20 főből álló munkáscsoportokat is rendeltek ki. A nyár folyamán e munkálatoknál már nagyban segídekthetnek a kiadott hadifoglályok. Most azonban a honvédelmi miniszter közli, hogy a szüreti munkákhoz a bevonult katonaságot nem szabad engedélyeznie és csak a legnépülzhetlenebb élelmickekkel termelésénél közreműködő mezőgazdasági gépészeket és fűtőket szabadságolhatja. Közli azonban a honvédelmi miniszter, hogy a szőlőművelésben nélkülözhetetlen szakmunkásokat, vincellereket és pincemestereket a földművelésügyi miniszter a katonai szolgálat alól felmentheti.

Befejezték a vízvezeték munkálatokat. A város, mint ismeretes, a vízhiányon akkép szándékozik segíteni, hogy a vízműtelepen a galéria-rendszer hozta be. Ennek elkészítésére több helyi munkát vett igénybe, s tegnap fejezték be. Így már most valószínűleg valamiképpen enyhülni fog a vízműzéria s elérhető lesz, hogy éjjelre nem kell a hatóságoknak a vízműveket elzárnia. A víz vegyi megvizsgálását most fogják végezni, amlyről hivatalos jelentést adnak ki.

Szüret. Az Öreghegyen szeptember 27-én kezdődik a szüret. Szüret alatt ugyan vigaszt, jókedvet is ért az ember, az idén azonban ez nagyon is elmaradt. Általában felette gyenge eredményre van kilátás, ezután meg kének is volna még most is kedve vigaszt tartani. A háború második esztendejében ilyesmire már gondolni sem lehet, de nem is szabad.

Tizenháromezer hadiárva helyzete. A múlt év november 20-án adta ki a belügyminiszter körrendeletét az ország összes árvaszkeihez a hadiárvaik különös védelmére. Az árvaszkek most már beszámoltak mindazokról az intézkedésekről, amiket a védelem céljából június végéig tettek. A jelenléte szerint 1915. évi június 30-án a hadiárvaik létszáma 13394 volt. E s pedig vármegyei törvényhatóságokban 1106, városi törvényhatóságokban 1058, rendezett tanácsú városokban 1320. Arra, hogy hol vannak elhelyezve a hadiárvaik, a következő adatok nyújtanak felvilágosítást: A 13394 hadiárva közül el van helyezve édesanyjánál 9135 százalék, kirendelt gyámjánál 3 százalék, egyéb hozzátartozójánál 4.29 százalék, jótékony családnál 0.25 százalék, örökbe fogadónál 0.04 százalék, állami gyermekmenhelyben 2.01 százalék, jótékony egyesületeknél 0.12 százalék. Jelenleg tehát a hadiárvaiknak 98.83 százaléka családi körben van elhelyezve, ami dicséretre válik a mag a mag társadalomnak.

Katonák segélye és nyugdíja.

(Folytatás.)
A rokkant tisztek ellátása.

Az ellátás módja.
A rokkant tisztek katonai ellátása ugyanazon a három módon történik, mint a rokkant legénység ellátása. A rokkant tisztek nyugdíja azonban — eltérőleg a legénységi állományhoz tartozóktól — mindig állandó. A rokkantsági nyugdíj összege egyharmada a katonai tényleges szolgálati havidíjnak, de legfeljebb havi 50 korona. A nyugdíjtól két évi nyugdíjösszegnek megfelelő végkielégítéssel lehet mondani. A díjaztályba sorozott nyugalmazott tiszte elhalálása esetén családjának az elhalálozott három havi nyugdíjának megfelelő halálzási nyugdíj jár. A nyugalmazott, díjaztályba nem sorozott egyének pedig — esetleg állandó ellátásra való igényeik értelménél hágyásával — 100 korona végkielégítést kapnak. A tisztek sebesülési pót-díjai jelentékenyen magasabbak, mint a legénység sebesülési pót-díjai.

A hadseregnek be nem sorozott havidíjas egyénei a sebesülési pót-díjra való igény elnyerése esetében az altisztekre és katonákra nézve érvényes határozományok szerint való ebánásban részesülnek.

A nyugalmazott tisztek százados-tól lefelé a katonai rokkantak házában állományába fölvehetők, ha rokkantak. A rokkantak házában ellátási állományába fölveendő tiszteket (katonai lelkékeket, katonai hivatalnokokat) vagy a rokkantak valamely házában tényleg elhelyeztetik, vagy a tartózkodási hely szabad választásával a rokkantak valamely házában javadalmaszásban részesítik.

Ugy a rokkantak házaiban rendszeresített állásokon tényleg elhelyeztetik, mint a tartózkodási hely szabad választásával a rokkantak valamely házában szabályozott javadalmaszásban részesülő katonaisztek nyugdíj helyett havidíjat élveznek. Ennek összege a legutóbb kapott tényleges szolgálati havidíj 90 százaléka.

A rokkant és sebesült tisztek havi járandóságai:

Rokkantsági nyugdíj: Díjaztályba be nem osztott havidíjasok, továbbá hadapród, zászlós, segédorvos stb. 50 K, XII. rangosztály (katonai szolgálatonok, állatorvos, gyógy szertgyi gyakornok stb.) 50, XI. rangosztály (hadnagy, segédorvos stb.) 50, X. rangosztály (főhadnagy főorvos stb.) 64, IX. rangosztály (százados, ezredorvos stb.) 83.32 K. Sebesülési pót-díj, akik ellenséges fegyver, vagy más hadiszerzől megsebesülten harcoltellenél voltak: díjaztályba be nem osztott havidíjasok, továbbá hadapród, zászlós, segédorvos stb. 8, XII. rangosztály 33.30, XI. rangosztály 33.30, X. rangosztály 33.30, IX. rangosztály 33.30 K;

akti egyik kezét, vagy lábát elvesztette: díjaztályba be nem osztott havidíjasok, továbbá hadapród, zászlós, segédorvos stb. 16, XII. rangosztály 66.67, XI. rangosztály 66.67, X. rangosztály 66.67, IX. rangosztály 66.67 K;

akti testének két tagját elvesztette, vagy mindkét szemére volt, vagy csak a világságot tudja a sötérségtől megkülömböztetni: díjaztályba be nem osztott havidíjasok, továbbá hadapród, zászlós, segédorvos stb. 23.33, XII. rangosztály 150, XI. rangosztály 150, X. rangosztály 150, IX. rangosztály 150 K.

Legszebb fajgyümölcsök hírkörök cign. felvagtak nagy választékban. Pénteken balatoni sülő és dunai pony Gabauer Testvérek bogdájában. Telefon 340.

A Székesfehérvári Hiteleszövekezet Deák Ferenc-utca 4. sz. alatti bérházában két utcai üzlethelyiség kiadó. Bővebb értesítés nyerhető Távirdu-u. 6. sz. alatt.

GIUMEI kávébohazatal SZÉKESFEHÉRVÁR (BARATOK EPÜLETE) Pörkölt kávékeverékei utolérhetetlenek! Saját villamos kávéanyagpörkölte! Telefon 250.

 Gyermek-, nő- és férfi-szandalok. Vásznon és bőrcipők. Szalma- és vászonkalapok. Nagy választékban kaphatók. Kováts Antal ur-, női-divat kereskedésében.

Bojtorjánhaszisz korpasodás. hajhullás ellen különben bevált szer: üvegeje 1 kor. 20 fillér. Kapható Gyűts Róbert Magyar Korona Gyógyszertárban Kossuth u. sarkán.

APRÓHIRDETÉSEK.

Vidékről apróhirdetéseket a legcélszerűbb postautalvánnyal föladni. A postautalvány szelvényén a szöveg könnyen-elfér. Lehet levébe is akkor a hirdetés árát bélyegeken küldjük. Eredeti ökmányokra oly ajándékokhoz, amelyek jelleges hirdetésekre vonatkoznak, ne tésk mellékelni, mert ezektől a kiadóhivatal nem vállal felelősséget.

Lapárusítók utcai eladásra felvetetnek.

Demkő hegyen a alovics féle szőlő szabadkezébe ócsón eladó, közel van a városhoz. Bővebbet Bacsinszky Lajosnál Eötvös-utca 17. sz. Kíspeszt.

Egy különbejáratu, burozott szobá kizárólag intelligens hölgy vagy nagyobb lány részére kiadó. Cím a kiadóhivatalban.

Telefon 233. — Telefon 233.

Pénteken és szombaton, szeptember hó 24-és 25-én:

Ellenséges ország felett.

vagy bombavetés az olasz taborra.

Remek pót-músor.

Saját művészi zenakarkíséret. Rendes helyarak. Naponta előadás 7 és 9 órakor.

AGRUS BUZAPAC
 a VETŐMAG csávázására kapható
OSBERMAYER IMRE
 fűszer és lisztkereskedésében.
 Ősz- és Rákóczy-u. sarok.